

Üniversite tarafından POS cihazı ile tahsil edilen bağışların vergilendirilmesi

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	62030549-125[1-2022]-216890
Tarih	16.02.2023

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Gelir Ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : E-62030549-125[1-2022]-216890

Konu : Üniversite tarafından POS cihazı ile tahsil edilen bağışların vergilendirilmesi

İlgi :

İlgide kayıtlı yazı ekinde yer alan özelge talep formunda, Üniversiteniz bünyesinde bulunan yemekhane ve yurtların mal ve hizmet alımlarında harcanmak üzere, pos cihazı temin edilerek kredi kartı ile tahsilat yapmak suretiyle bağış toplanıp toplanmayacağı hususunda bilgi talep edildiğinin anlaşılması üzerine Başkanlığımız görüşü aşağıda açıklanmıştır.

I-KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN;

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre iktisadi kamu kuruluşların kazançları kurumlar vergisinin konusu kapsamına alınmış olup, aynı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da; Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticarî, sınai ve ziraî işletmeler iktisadî kamu kuruluşu olduğu, aynı maddenin altıncı fıkrasında ise İktisadi kamu kuruluşlarının kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği; mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamalar içeren 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde iktisadi kamu kuruluşlarının ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4.) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin (2.4.) bölümünde de iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmenin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesinin, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu, Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin, karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır. Ayrıca kazanç sağlama amacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin, her türlü mal ve hizmet satışı ya da bunlara benzer şekillerde olması ve devamlı surette yapılması durumlarında da dernek veya vakıflara ait iktisadi işletme olduğu kabul edilecektir.

İktisadi işletme tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerekir. Aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyecektir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, Üniversiteniz bünyesinde bulunan yemekhane ve yurtların ihtiyaçları için mal ve hizmet alımlarında harcanmak üzere POS cihazı kullanılarak kredi kartı vasıtasıyla bağış toplanması halinde ticari, sınai veya zirai bir faaliyetten söz edilemeyeceğinden Üniversiteniz bünyesinde iktisadi kamu kuruluşu oluşması söz konusu olmayacaktır.

Diğer taraftan, Üniversiteniz tarafından yürütülen faaliyetlerin yerine getirilebilmesi için yapılan masrafların hizmet verilenlerden doğrudan ya da dolaylı olarak tahsil edilmesi veya bu hizmetler için bağış adı altında dahi olsa bir bedel alınması durumunda, yürütülen faaliyetler nedeniyle Üniversiteniz bünyesinde oluşan iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekeceği tabiidir.

II-KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN;

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

1/1 inci maddesinde, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin,

1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV ye tabi olduğu

20 nci maddesinde ise, teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu; bedel deyiminin alıcının ödediği veya borçlandığı para, mal ve diğer şekillerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade ettiği,

hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, Üniversiteniz bünyesinde bulunan yemekhane ve yurtların ihtiyaçları için mal ve hizmet alımlarında harcanmak üzere POS cihazı kullanılarak kredi kartı vasıtasıyla nakdi bağış toplanması herhangi bir teslim ve hizmetin karşılığı teşkil etmediğinden KDV'nin konusuna girmemektedir.

Ancak, ifa edilen hizmetlerin yerine getirilebilmesi için yapılan masrafların hizmet verilenlerden doğrudan ya da dolaylı olarak tahsil edilmesi veya bu hizmetler için bağış adı altında dahi olsa bir bedel alınması durumunda, anılan faaliyetler nedeniyle Üniversiteniz bünyesinde iktisadi kamu kuruluşu oluşacağından bu kapsamda gerçekleştirilecek teslim ve hizmetler için KDV hesaplanması gerekmektedir.

III-VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN;

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uygulamasında mükelleflerin ödevleri (bildirim, defter tutma, belge düzeni gibi) Kanunun ikinci kitabında yer almakta olup, mezkûr Kanun uyarınca düzenlenmesi/kullanılması zorunlu olan vesikalar, Kanunun 229 ve müteakip maddeleri ile Kanunun uygulaması ile ilgili muhtelif ikincil mevzuatta yer almaktadır.

Bu kapsamda, mezkûr Kanunun 229 uncu maddesinde fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticarî vesika olarak tanımlanmış, aynı Kanunun 230, 231 ve 232 nci maddelerinde ise faturaya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca, aynı Kanunun 233 üncü maddesinde de bahse konu maddeler kapsamında fatura düzenleme yükümlülüğü bulunanların fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlere ilişkin olarak düzenleyebilecekleri perakende satış vesikalarına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Diğer taraftan;

- Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtımı Hakkında Yönetmeliğin "Belgelerin Temini, Kullanımı, Basım ve Dağıtımı" başlıklı 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, "Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımı yapılan teşebbüs, teşekkül, kuruluş, müessese, bağlı ortaklık, iştirak ve işletmeler kullanacakları belgeleri Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerinde belirtilen bilgileri taşıması kaydıyla anlaşmalı matbaalar dışındaki matbaalara da bastırabilirler.

Ancak, bu şekilde belge bastırılması halinde, belgenin üzerine "Vergi Usul Kanunu Yönetmelik hükümlerine tabi değildir." ibaresinin yazılması zorunludur...",

- 164 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin "III-Anlaşmalı Matbaalar Dışındaki Yerlerden Temin Edilen Belgeler İle İlgili Olarak Uyulacak Esaslar" başlıklı bölümünde de; "... Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımı yapılan Teşebbüs, Teşekkül, Kuruluş, Müessese, Bağlı Ortaklık, İştirak ve İşletmeler tasdik mecburiyetine tabi olmaksızın Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerine göre yukarıda sayılan belgeleri düzenleyeceklerdir.

Ancak bu kuruluşlar kullanacakları belgelerin üzerine "Vergi Usul Kanunu Yönetmelik Hükümlerine Tabi Değildir" ibaresini kaşe ile basacaklar veya matbaa baskısı ile belirleyeceklerdir."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, mezkûr Yönetmeliğin (13/e) maddesinde sayılan işletmelerden kurumlar vergisinden muaf olanların, kullanacakları belgelere "Kurumlar Vergisinden Muaftır" şerhi koymaları gerektiği 206 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde açıklanmıştır.

Bu bağlamda, mezkûr Kanun ve ilgili ikincil mevzuatta öngörülenler (birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler, serbest meslek erbapları gibi) haricindekilerin işlemlerinde, bu Kanun uyarınca kullanılma zorunluluğu bulunan belgeleri/vesikaları düzenleme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, yukarıda belirtilen kapsam dahilindeki kamu kurum ve kuruluşlarının kurumlar vergisi veya KDV açısından mükellefiyetinin bulunmaması durumunda Vergi Usul Kanunu hükümlerince belge düzenleme zorunluluğu bulunmamakta olup, bu durumda tabi oldukları ilgili mevzuat dâhilinde, yaptıkları işler veya sattıkları mallar için düzenledikleri belgeler mükellefler tarafından 213 sayılı Kanun uygulamasında tevsik edici belge olarak kullanılabilir. Ancak, bünyelerinde iktisadi işletme (iktisadi kamu kuruluşu) oluşturacak şekilde faaliyette bulunulması dolayısıyla kurumlar vergisi veya KDV açısından mükellefiyet tesis edilmesi durumunda, iktisadi işletme tarafından anılan Kanun ve ilgili ikincil mevzuata göre belge düzenleme ve diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere satıcı tarafından düzenlenmesi Kanunen zorunlu olan faturanın, mal teslimlerinde teslimin, hizmet ifalarında ise ifanın gerçekleşmesini müteakiben yedi gün içerisinde müşteri adına düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, kredi/banka kartları, esas itibarıyla, işletme tarafından yapılan bir mal satışı veya hizmet ifasının bedelinin ödenmesi için kullanılan bir ödeme aracıdır. Fatura ise, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında düzenlenen ve borçlanılan meblağı gösteren tahakkuk belgesi olup, ödeme belgesi değildir. Dolayısıyla fatura, mükellefler tarafından kredi/banka kartı ile yapılan ödemelere ilişkin düzenlenmemekte, kural olarak mal/hizmet satışına ilişkin olarak tanzim edilmektedir.

Buna göre, Üniversitenizin ifa ettiği söz konusu hizmetler dolayısıyla bünyenizde bir iktisadi işletme oluşması veya söz konusu hizmetlerin bünyenizde mevcut bir iktisadi işletme tarafından verilmesi durumunda, söz konusu iktisadi işletme tarafından ifa edilen hizmetler (varsa teslimler) için fatura veya fatura düzenleme zorunluluğu bulunmayan hallerde fatura yerine geçen vesika/belge düzenlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, bu durumda Üniversitenize kredi kartı vasıtasıyla yapılan nakdi bağışların, bir teslimin/hizmetin karşılığını teşkil etmesi halinde, bu tutarlara konu işlemlere ilişkin olarak mezkûr Kanun ve ilgili ikincil mevzuat dahilinde belge düzenine riayet edilmesi icap etmektedir. Ancak, söz konusu nakdi bağışların herhangi bir teslimin/hizmetin karşılığını teşkil etmemesi halinde ise bu tutarlar için fatura veya fatura yerine geçen vesika/belge düzenleme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Üniversitenizin ifa ettiği söz konusu hizmetler dolayısıyla bünyenizde bir iktisadi işletme oluşmaması veya söz konusu hizmetlerin bünyenizde mevcut bir iktisadi işletme tarafından verilmemesi durumunda ise, mezkûr Kanun ve ilgili ikincil mevzuat dahilinde fatura veya fatura yerine geçen vesika/belge düzenleme zorunluluğunuzun bulunmamasının yanı sıra, söz konusu nakdi bağışlar için de fatura veya fatura yerine geçen vesika/belge düzenleme yükümlülüğünüzün bulunmadığı tabii olup, tabi olduğunuz ilgili mevzuat açısından geçerli kabul edilen bir belgenin düzenlenmiş olması yeterlidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 10.09.2026